

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה להנחלת אהבת התורה ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטנשט הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו" אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת

רַבְּנּוּ אַבְרָהָם ב"ר מֵאִיר אֲבָן עֲזָרָא זצ"ל

רַבִּי עֲזָרְיָה ב"ר אֶפְרַיִם פִּיג'וֹ זצ"ל

רַבְּנּוּ שְׁבִתִּי ב"ר מֵאִיר כ"ץ - ה'ש"ף זצ"ל

רַבְּנּוּ רַפָּאֵל עֲמִנוּאֵל ב"ר אַבְרָהָם זצ"ל

הרה"ק רַבִּי בְּרוּךְ בַּהֲרָה"ק ר' חַיִּים הַלְבֶּרֶשְׁטַם זצ"ל

הרה"ק רַבִּי אֹרֵי הַפֶּהן בַּהֲרָה"ק ר' אֶפְרַיִם צְבִי זצ"ל

משנה א'

פרק זה והפרק הבא עוסקים בדיני בית הפרס.

רבינו עובדיה מברטנורא

החורש - בית הפרס. מקום שהטומאה פרושה ומתפשטת שם. ורבותי פירשו, פרס לשון דבר פרוס ושבור, שעצמות של מת נפרסו שם. ומפי אחרים שמעתי, על שם שפרסות בני אדם נמנעים ללכת שם מפני הטומאה.

מלוא מענה - של המחרישה. ממקום הקבר שהתחיל לחרוש בו עד מאה אמה באורך השדה על מאה ברוחב, חיישינן שמא הוליכה המחרישה ממנו עצם כשעורה. ואם היה חורש והולך חוץ למאה אמה, ממאה אמה ולחוץ טהור, שאין המחרישה מולכת עצמות הקבר אלא עד מאה אמה.

בית ארבעת סאין - מאה אמה אורך על מאה אמה רוחב הוא מקום זריעת ארבע סאין. שהרי חצר המשכן שהיה מאה על חמשים הוא בית סאתים, כדאמרין בעירובין וב"ג. נמצא מאה על מאה בית ארבע סאין.

רבי יוסי אומר בית חמש סאין - ואין הלכה כרבי יוסי.

החורש את הקבר - הרי זה עושה בחרישה זו סביב הקבר **בית הפרס** שדה שיש בה ספק טומאת מת, ועפר שדה זו מטמא במגע ובמשא, לפי שחוששים שמא גררה עמה המחרישה עצם בשיעור כשעורה מעצמות המת. ונקראת בית הפרס על שם התפשטות הטומאה על כל פני השדה, מלשון פורש מפה, כמו שכתוב 'ויפרוש את האוהל' (שמות מ, יט), והתרגום פירש 'ופרס ית פרסא'. ויש מפרשים שנקרא כך על שם שנפרסו (נשברו) העצמות, כמו שכתוב 'הלא פרוס לרעב לחמך' (ישעיהו נח, ז), היינו שע"י החרישה נשברו והתפזרו עצמות מהקבר, ולפי הרב מברטנורא נקראת כך על שם שמונעים האנשים מלהניח שם את פרסות רגליהם מחשש לטומאה. שואלת המשנה **עד כמה הוא עושה** בית הפרס, כלומר מהו שטחו של בית הפרס, דהיינו עד איזה מרחק שחורשים מהקבר השטח שנחרש נחשב בית הפרס, עונה המשנה **מלא מענה** כשיעור שחורשים תלם אחד בפעם אחת, והוא: **מאה אמה** באורך, כלומר עד מאה אמה ממקום הקבר, כל שחורש שם נעשה בית הפרס, אבל מה שחורש מעבר למאה אמה מהקבר - טהור, לפי ששיערו חכמים שהמחרישה מוליכה עימה את העצמות עד מאה אמה, וכן ברוחב השיעור הוא מאה אמה, נמצא שטחו של בית הפרס הוא מאה אמה על מאה אמה, שהוא **בית ארבע סאין** כלומר שבשטח בשיעור כזה ניתן לזרוע ארבע סאין תבואה, שיעור זה נלמד משטח חצר המשכן*. **רבי יוסי** שחולק **אומר: בית חמש** היינו שבשטח של בית הפרס ניתן לזרוע חמש סאין תבואה, היינו שלפי שיטת רבי יוסי שטח בית הפרס הוא מאה ואחת עשרה אמה ושלושת רבעי האמה על מאה ואחת עשרה אמה ושלושת רבעי האמה בקירוב, שהן שתיים עשרה אלף וחמש מאות אמה מרובעות. אבל **במורה ובמעלה** כלומר שיעור בית הפרס ששינו לעיל הוא בשדה הנמצא במישור, אבל שדה שהיא במורד ההר, או במעלה ההר, שיעור בית הפרס הוא כדלקמן: **נותן מניח רבע פְּרָשִׁינִים** רבע הקב כרשיניים **על בְּרֶךְ המַחְרֶשֶׁה** שהוא עץ הכפוף כברך, שהמחרישה תקועה בו, ויש לו בית קיבול, ועושה בשוליו חור קטן, כדי שיצאו דרכו גרעיני הכרשיניים בשעת החרישה ויפלו לתוך הקרקע הנחרשת, וכך מוליך הוא את המחרישה והגרעינים נופלים מהבורך, ולאחר שעשה זאת, **עד מקום שְׁיִצְמָחוּ שְׁלֶשֶׁה פְּרָשִׁינִין זֶה בְּצַד זֶה - עד שֶׁם הוּא עוֹשֶׂה בֵּית הַפְּרָס** שכן בתחילת החרישה על ידי החרישה במורד ההר או ע"י נענוע המחרישה במעלה ההר נופלים הרבה גרעינים לתוך התלם שנחרש, ובמשך החרישה הולכים ומתמעטים הגרעינים

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל מו"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלאינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

המשך רבינו עובדיה מברטנורא

ובמורד – כלומר, שיעור זה שאמרנו לתנא קמא ולרבי יוסי, למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, הני מילי כשמוליך המחרישה במורד, דמגלגלתו למרחוק, והוא הדין כשהקרקע שוה במישור. אבל במעלה, כשחורש ועולה, לדברי תנא קמא נתן רובע קב כרשינין על בורך המחרישה, הוא עץ חלול כפוף עשוי כעין ברך שהמחרישה תקועה בו, ועושה בשוליו נקב קטן כשיעור שיצא ממנו גרעין אחד מגרעיני הכרשינים, ומוליך המחרישה והגרעינים נופלים מעט מעט, ובמקום שכלו הכרשינים שאין נופל מהם הרבה ביחד אלא שלושה גרעינים זה בצד זה שם כלה בית הפרס.

רבי יוסי אומר במורד ולא במעלה – לא אמרו דין בית הפרס אלא במורד, אבל כשהמחרישה עולה בגובה אין שם בית הפרס כלל, שמיד המחרישה ננערת ואם יש שם עצם נופל. ואין הלכה כרבי יוסי.

הנופלים מהבורד, ובמקום שנופלים בפעם האחרונה שלושה גרעינים יחד וכתוצאה מכך יצמחו זה בצד זה, עד שם השדה שנחרש נקרא בית הפרס. **רבי יוסי שחולק אומר: במורד** כלומר לשיטת רבי יוסי כשהשדה נמצאת במורד ההר קובעים את שיעור בית הפרס לפי רובע כרשינים **ולא במעלה** אבל בשדה שהיא במעלה ההר אין דין בית הפרס כלל, שהואיל והמחרשה עולה במעלה ההר אין העצמות נגררות עמה, אלא הן חוזרות ומתגלגלות מטה למקום הקבר.

*שכן חצר המשכן היתה מאה אמה על חמישים אמה (5000 אמה מרובעות) והיא בית סאתיים (כמבואר במסכת עירובין א, יב, ג), נמצא מאה אמה על מאה אמה (10000 אמה מרובעות) והם בית ארבע סאים. בעניין שבית הפרס הוא מאה על מאה אמה, יש שמפרשים שאם חרש לצד אחד כגון לצד מזרח, אנו חוששים שמא הולך את המחרשה מהקבר ואח"כ החזירה ואח"כ שוב הוליכה והחזירה פעם נוספת, ולכן גזרו שמאה על מאה אמה בצד שחרש יהיה בית הפרס, וכן אם חרש לצד נוסף כגון לצד דרום, אף באותו הצד בית הפרס הוא מאה על מאה אמה, שכן מאה אמה שאמרו הכוונה לכל צד של הקבר, ויש שסוברים שדווקא אם חרש פעם אחת מן הקבר לאורך ופעם שניה חרש מן הקבר לרוחב, כגון שפעם חרש מצד מזרח ובפעם השנייה חרש מצד דרום, דווקא במקרה כזה בית הפרס הוא מאה על מאה אמה, אבל אם חרש רק לצד אחד, כגון למזרח רק מאה אמה לצד זה נעשה בית הפרס.

משנה ב'

רבינו עובדיה מברטנורא

והטיח בסלע – הכה המחרשה בסלע ומתוך כך ננערה המחרשה. **או שניער את המחרשה** – מן העפר שעליה. והא קא משמע לן דלא חיישינן שמא לא נייער יפה. **עד שם הוא עושה בית הפרס** – ולא יותר, ואפילו תוך שש אמות או חמש. **בית פרס עושה בית פרס** – המתחיל לחרוש בסוף בית הפרס או באמצע. מונה מאה אמה ממקום שהתחיל לחרוש, והוא נעשה בית הפרס כאילו חרש ממקום הקבר. **חרש חצי מענה** – חמישים אמה ממקום הקבר, וחזר אחר כך וחרש משם עוד חמישים אמה אחרות, כל המאה נעשו בית פרס. והלכה כרבי יהושע.

היה חורש מהקבר והטיח בסלע או בגדר, ונתקע עם המחרשה בסלע, או בגדר, וכתוצאה מפגיעת המחרשה בהם ננער העפר מהמחרשה, **או שניער המחרשה** או שהחורש עצמו ניקה את העפר מהמחרשה - **עד שם הוא עושה בית הפרס** ולא יותר, ואפילו אם חרש מרחק קצר מהקבר, לפי שלאחר שננער העפר מהמחרשה שוב אין חשש לגרירת עצמות מהקבר. **רבי אליעזר אומר: בית פרס עושה בית פרס** כלומר לדעת רבי אליעזר: אם חרש מהקבר מאה אמה (שהם בית הפרס), ומשם המשיך וחרש מאה אמה נוספות, אזי אף מאה האמה הנוספות שחרש מסוף בית הפרס (הראשון) אף הם נקראות בית הפרס **רבי יהושע שחולק אומר: פעמים** לפעמים בית הפרס **עושה בית הפרס**, **פעמים אינו עושה** ופעמים שבית הפרס אינו עושה בית הפרס, **כיצד** עתה מסביר רבי יהושע באיזה אופן בית הפרס עושה בית הפרס ובאיזה אופן אינו עושה: **חרש חצי מענה** אם חרש מהקבר חמישים אמה והפסיק את החרישה, **וחזר וחרש חצייה** ואח"כ חזר והמשיך לחרוש מאותו מקום שעצר בו חמישים אמה נוספות, היינו שלא חרש מאה אמה בפעם אחת, **וכן הצדדין** כלומר שאם חרש חמישים אמה לצד אחד, כגון ממזרח למערב, ומשם המשיך לחרוש עוד חמישים אמה מצפון לדרום - **הרי זה עושה בית פרס** אע"פ שבמקרה הראשון נח בין חרישה וחרשה, ובמקרה השני חמישים האמה הראשונות לא היו באותו כיוון של חמישים האמה הנוספות, מכל מקום יש בכל מאה האמה דין של בית הפרס. אבל אם **חרש מלא מענה** מאה אמה מהקבר, **חזר וחרש ממנה ולחוץ** ואח"כ מסוף מאה האמה שחרש המשיך לחרוש לאותו כיוון מאה אמה נוספות - **אינו עושה בית פרס** אין למאה אמה השניות שחרש דין בית הפרס, והלכה כרבי יהושע.